

05/06/2026

Τι μπορούμε να διδαχθούμε από τον πρώτο Ορθόδοξο επίσκοπο της Αμερικής;

/ [Γνώμες](#)

- **Γράφει ο Σεβ. Μητροπολίτης εν Νέα Υόρκη και Βορείω Αμερική κ. Σάββας του Πατριαρχείου Αντιοχείας**

«Είμαι Άραβας ως προς την καταγωγή, Έλληνας ως προς την πρώτη μου παιδεία, Αμερικανός ως προς τον τόπο κατοικίας, Ρώσος στην καρδιά και Σλάβος στην ψυχή».

Άγιος Ραφαήλ του Μπρούκλιν

Πολλοί ήταν εκείνοι οι άγιοι, αφοσιωμένοι και πιστοί διάκονοι της Εκκλησίας, που συνέβαλαν στη διάδοση της Ορθοδοξίας στην Αμερική· λίγοι, ωστόσο, υπήρξαν τόσο κατάλληλα προετοιμασμένοι για αυτό το έργο όσο ο Άγιος Ραφαήλ του Μπρούκλιν. Όπως αποκαλύπτουν και τα ίδια του τα λόγια, ο Άγιος Ραφαήλ ενσάρκωνε το ευαγγελικό και ιεραποστολικό φρόνημα που ήταν στην εποχή του αναγκαίο και το οποίο γίνεται ακόμη πιο απαραίτητο στις ημέρες μας, τώρα που η χώρα μας συμπληρώνει 250 χρόνια ιστορίας.

Προτού όμως να αναφερθώ εκτενέστερα στον Άγιο Ραφαήλ και στο παράδειγμά του, θα ήθελα να σταθώ σε μια φωτογραφία που μου προκάλεσε ιδιαίτερη εντύπωση στον χώρο του Καθεδρικού Ναού του Αγίου Νικολάου στο Μπρούκλιν της Νέας Υόρκης. Η φωτογραφία, η οποία χρονολογείται από τα εγκαίνια του Καθεδρικού Ναού στην State Street το 1920, απεικονίζει ένα πλήθος συγκεντρωμένο έξω από τον ναό. Εκείνο που προκαλεί εντύπωση, ωστόσο, είναι η πρόσοψη του ναού: εκτός από τις αμερικανικές, άλλες σημαίες από τις χώρες καταγωγής των μεταναστών δεν υπάρχουν, όπως ενδεχομένως θα περιμέναμε σήμερα. Η εικόνα αυτή μου άφησε βαθιά εντύπωση και αποκαλύπτει εύγλωττα, κατά τη γνώμη μου, τη νοοτροπία των πρώτων μεταναστών. Παρόλο που θα είχαν αγάπη, αναμφίβολα, για τα μέρη και τις οικογένειες που είχαν αφήσει πίσω τους, είχαν μαζί και την επίγνωση ότι η ζωή τους ήταν πλέον στην Αμερική. Έτσι, επιθυμούσαν να συμμετέχουν στη ζωή και τις εκδηλώσεις της νέας τους πατρίδας, ενώ διατηρούσαν παράλληλα ακέραιη την πίστη και τις παραδόσεις τους. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο έφθασε στη Νέα Υόρκη το 1895 ο μετέπειτα Άγιος Ραφαήλ και τότε Αρχιμανδρίτης Ραφαήλ Χαουαουίνι (Raphael Hawaweeny).

Ο Καθεδρικός Ναός του Αγίου Νικολάου της Αντιοχειανής Ορθόδοξης Εκκλησίας στο Μπούκλιν, το 1920. Ευγενική παραχώρηση του Ναού Αγίου Νικολάου

Προτού να φθάσει στις Ηνωμένες Πολιτείες, ο Άγιος Ραφαήλ έζησε σε διάφορα κέντρα της Ορθοδοξίας, από τη γενέτειρά του, τη Δαμασκό, έως στην Κωνσταντινούπολη και στη νήσο Χάλκη, όπου σπούδασε, αλλά και στο Κίεβο και στη Μόσχα. Μέσα από αυτά τα βιώματα, τα εκτεταμένα ταξίδια του και την ευχέρειά του στις γλώσσες, τόσο στην καθημερινή επικοινωνία όσο και στη λατρευτική ζωή της Εκκλησίας, ο Άγιος Ραφαήλ προετοιμάστηκε, κατά θεία

πρόνοια, για την αποστολή που επρόκειτο να αναλάβει στη νέα αυτή χώρα: να βοηθήσει την ίδρυση ενοριών για τους νεοαφιχθέντες Ορθοδόξους μετανάστες διαφόρων εθνικοτήτων. Αν και η κύρια διακονία του αφορούσε τους αραβόφωνους μετανάστες από τη Μεγάλη Συρία —τις περιοχές, δηλαδή, της σημερινής Συρίας και του Λιβάνου— τους οποίους υπηρετούσε μέσα από τη νεοσύστατη Συροαραβική Αποστολή της Ρωσικής Ορθόδοξης Εκκλησίας, ο Άγιος Ραφαήλ αναδείχθηκε σε μια ιδιαίτερα σεβαστή και αγαπητή μορφή για τους Ορθοδόξους μετανάστες ευρύτερα, ιδίως στην περιοχή της Νέας Υόρκης.

Η ακούραστη ιεραποστολική του δράση τον έφερε σε κάθε γωνιά των Ηνωμένων Πολιτειών, του Καναδά ή ακόμη και του Μεξικού, όπου βάπτιζε, τελούσε γάμους και μνημόσυνα για πιστούς που ζούσαν σε απομακρυσμένες περιοχές. Σε κάθε τόπο όπου βρέθηκε, παρότρυνε τους πιστούς να ιδρύσουν ενορίες και τους υποσχόταν ότι θα φρόντιζε να τους σταλούν ιερείς, μόλις οι ίδιοι αναλάμβαναν το έργο της οργάνωσης της ενορίας τους.

Καθώς το έργο της Αποστολής αναπτυσσόταν, ο τότε επικεφαλής της Ρωσικής Ορθόδοξης Επισκοπής στη Βόρεια Αμερική, ο Άγιος Τύχων της Μόσχας, διέκρινε ότι ο Άγιος Ραφαήλ έπρεπε να χειροτονηθεί επίσκοπος, ώστε να αναλάβει την πνευματική εποπτεία των νεοσύστατων ενοριών της Αποστολής που εξαπλώνονταν σε ολόκληρες τις Ηνωμένες Πολιτείες. Η απόφαση αυτή ελήφθη με τη σύμφωνη γνώμη τόσο του Πατριάρχη της Μόσχας όσο και του Πατριάρχη της Αντιοχείας. Έτσι, στις 13 Μαρτίου 1904, ο Άγιος Ραφαήλ χειροτονήθηκε επίσκοπος στον Καθεδρικό Ναό του Αγίου Νικολάου στο Μπρούκλιν της Νέας Υόρκης και ήταν ο πρώτος Ορθόδοξος επίσκοπος που έλαβε επισκοπική χειροτονία επί αμερικανικού εδάφους. Χωρίς τον ιεραποστολικό του ζήλο και την αταλάντευτη αφοσίωσή του στη διακονία των πιστών, πολλοί Ορθόδοξοι μετανάστες θα είχαν απομακρυνθεί από την πίστη τους στην προσπάθειά τους να οικοδομήσουν μια νέα ζωή στην Αμερική.

Η ικανότητα αυτή του Αγίου Ραφαήλ να επικοινωνεί με ανθρώπους διαφορετικών πολιτισμικών παραδόσεων και να αξιοποιεί τα καλύτερα στοιχεία της Ορθόδοξης παράδοσης τον καθιστά πρότυπο και για τη δική μας εποχή. Μπορούσε να επικοινωνεί με τους ανθρώπους στη γλώσσα τους και να κατανοεί τις παραδόσεις τους χάρη στα προσωπικά του βιώματα, ενώ τους ενθάρρυνε ταυτόχρονα και να προσαρμοστούν στη νέα τους πατρίδα. Υπερασπιζόταν με σθένος τη διδασκαλία της Εκκλησίας και προστάτευε το ποίμνιό του από τους «βαρείς λύκους», ενώ ευθυγραμμιζόταν παράλληλα και με τις ειδικές κάθε φορά συνθήκες, καθώς και με τις ιδιαιτερότητες της αμερικανικής πραγματικότητας χωρίς να παρεκκλίνει από την πίστη του.

Τι μπορούμε, επομένως, να διδαχθούμε από τη ζωή του, σήμερα που τιμούμε τα 250 χρόνια της αμερικανικής δημοκρατικής πορείας; Πρώτα απ' όλα, οφείλουμε να αισθανθούμε βαθιά ευγνωμοσύνη για τέτοιες μορφές όπως ο Άγιος Ραφαήλ, αφού έσπειραν στην Αμερική τους πρώτους σπόρους της Ορθοδοξίας. Και όπως οι Αμερικανοί πολίτες στρέφονται προς τους ιδρυτές του έθνους τους, εκτιμώντας τις θυσίες που κατέβαλαν για να οικοδομήσουν μια ισχυρότερη και καλύτερη χώρα, έτσι κι εμείς καλούμαστε να στραφούμε προς τους δικούς μας «πατέρες και θεμελιωτές» της Ορθοδοξίας στην Αμερική, να αντλήσουμε διδάγματα από το παράδειγμά τους και να τα εφαρμόσουμε στη ζωή μας. Οφείλουμε να διαφυλάξουμε και να καλλιεργήσουμε την παρακαταθήκη που μας άφησαν, δίχως να λησμονούμε και όσους σήμερα ανακαλύπτουν και ασπάζονται την Ορθόδοξη πίστη μέσα από μία προσωπική επιλογή.

Όπως η Αμερική έχει χαρακτηριστεί «το χωνευτήριο λαών», έτσι και η Ορθόδοξη πίστη συνάγει σε ενότητα όλους εκείνους που επιθυμούν να ακολουθήσουν τον Ιησού Χριστό μέσα στην κιβωτό της Εκκλησίας, όπου « οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἕλλην, οὐκ ἔνι δοῦλος οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ· πάντες γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Γαλ. γ', 28). Σε Αυτόν ανήκει κάθε δόξα και τιμή εις τους αιώνας των αιώνων.